

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії»

1. Резюме

Створення передумов для спрощення процедури приєднання до електричних мереж, якими володіють суб'єкти природних монополій, і зменшення плати за таке приєднання.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» сприятиме посилення відповідальності операторів систем розподілу (далі – ОСР) за дотримання вимог нормативних документів у галузі електроенергетики в частині термінів та якості виконання послуг з приєднання для всіх замовників без виключення; покращення ситуації поінформованості замовників про особливості процедури приєднання для недопущення зловживання ОСР монопольним становищем; диференціації процедури приєднання для врахування особливостей приєднання електроустановок всіх замовників, починаючи з побутового споживача та закінчуючи великими будівельними компаніями; розширенню можливостей замовнику контролювати та оптимізувати процес реалізації приєднання, шляхом залучення спеціалізованих організацій; оптимізації використанню ліцензіатами коштів, отриманих, як плата за приєднання, для забезпечення оновлення та розвитку електричних мереж; забезпеченню злагодженої взаємодії на рівні централізованої політики щодо єдиного управлінського та технічного підходу для посилення контролю за технічною обґрунтованістю вимог технічних умов на приєднання, їх відповідності чинним стандартам,

взаємодії на рівні централізованої політики щодо єдиного управлінського та технічного підходу для посилення контролю за технічною обґрунтованістю вимог технічних умов на приєднання, їх відповідності чинним стандартам, нормам та правилам.

3. Суть проєкту акта

Проєктом Закону вносяться зміни до Закону України «Про ринок електричної енергії».

Зміни, які вносяться до Закону націлені забезпечити посилення відповідальності ОСР за дотримання вимог нормативних документів у галузі електроенергетики в частині термінів та якості виконання послуг з приєднання для всіх замовників без виключення; покращення ситуації поінформованості замовників про особливості процедури приєднання для недопущення зловживання ОСР монопольним становищем; диференціацію процедури приєднання для врахування особливостей приєднання електроустановок всіх замовників, починаючи з побутового споживача, в тому числі електроустановка якого розташована на території, що підлягає комплексній забудові, та закінчуючи великими будівельними компаніями; розширення можливості замовнику контролювати та оптимізувати процес реалізації приєднання, шляхом залучення спеціалізованих організацій; оптимізацію використання ліцензіатами коштів, отриманих, як плата за приєднання, для забезпечення оновлення та розвитку електричних мереж; забезпечення злагодженої взаємодії на рівні централізованої політики щодо єдиного управлінського та технічного підходу для посилення контролю за технічною

обґрунтованістю вимог технічних умов на приєднання, їх відповідності чинним стандартам, нормам та правилам тощо.

Отже, ключовими новаціями законопроекту є:

- передбачено, що ставка плати за стандартне приєднання буде складатися з суми ставки плати за лінійну частину приєднання та суми ставки плати за потужність;

- створення передумов для посилення відповідальності ОСР за дотриманням вимог нормативних документів у галузі електроенергетики та забезпечення запуску дієвого механізму контролю за діяльністю ОСР шляхом розгляду проблемних питань та скарг заявників, які стосуються питань приєднання, та реагування на них;

- створення можливості для замовника послуги з приєднання, яке класифікується як нестандартне, не лише здійснювати самостійно проєктування лінійної складової, а й будувати лінійну складову в рахунок плати за неї шляхом обирання серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства.

Зазначене спрямовано на забезпечення зняття ризику з несвоєчасного проведення ОСР і оператора системи розподілу (далі – ОСР) тендерів, коли один з учасників послідовно зриває проведення тендеру:

- зобов'язання ліцензіатів у загальнодоступному режимі оприлюднювати дані про наявні вільні потужності відповідних мереж, технічний стан усіх мереж та інших об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, у тому числі всю наявну проєктну та іншу технічну документацію, а також задокументовані висновки результатів проведених перевірок та/або випробувань таких мереж та об'єктів;

- оптимізація порядку здійснення первинного аварійного виклику в

- оптимізація порядку здійснення державного енергетичного нагляду в електроенергетиці в частині питань, які стосуються процедури приєднання до електричних мереж;

- збільшення обсягу штрафних санкції для суб'єктів надання технічних умов за ненадання або несвоєчасне надання замовнику технічних умов за порушення порядку чи строків виконання приєднання тощо. Зокрема передбачено збільшення розмірів штрафів:

- за невиконання приписів (крім питань, пов'язаних з приєднанням до електричних мереж) - до 5 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також від 10 до 30 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян у разі, якщо порушення вчинено повторно і більше протягом року;

- за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої нормативно-правовими актами, що регулюють засади функціонування об'єднаної енергетичної системи України і постачання електричної енергії, - до 10 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

- за невиконання приписів щодо приєднання до електричних мереж - від 10 до 50 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також від 50

до 100 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян у разі, якщо порушення вчинено повторно і більше протягом року.

Зазначене збільшення розмірів штрафів та їх диференціація направлені посилити відповідальність операторів систем розподілу за дотриманням вимог нормативних документів у галузі електроенергетики, в тому числі під час реалізації процедури приєднання до електричних мереж в частині оптимізації її термінів та якості, також унеможливити систематичне повторення операторами систем розподілу аналогічних порушень.

Адже відповідно до статистичної інформації, наданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, порушення щодо приєднання електроустановок споживачів до електричних мереж є поширеним порушенням відповідних ліцензійних умов та становить близько 65% від загального обсягу виявлених порушень.

При цьому з метою посилення відповідальності операторів систем розподілу та оператора системи передачі, а також створення умов для зниження кількості необґрунтованих відмов та збільшення підключень до електричних мереж відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 932 «Деякі питання посилення контролю за дотриманням законодавства щодо приєднання до електричних мереж» передбачено внесення змін в Положення про Державну інспекцію енергетичного нагляду України в частині проведення Державною інспекцією моніторингу та здійснення контролю за розглядом спірних питань щодо приєднання електричних установок замовників до електричних мереж за принципом «єдиного вікна».

Однак на сьогодні, максимальна величина штрафних санкцій, які можуть бути застосовано до операторів систем розподілу у разі виявлення правопорушень на ринку електричної енергії за рішенням центрального

принципом «єдиного вікна».

Однак на сьогодні, максимальна величина штрафних санкцій, які можуть бути застосовано до операторів систем розподілу у разі виявлення правопорушень на ринку електричної енергії за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, становить 5 тис. неоподаткованих мінімумів доходів громадян або 85 тис. грн., що не дає достатнього стримуючого впливу для забезпечення неухильного дотримання операторами систем розподілу термінів та якості надання послуг з приєднання електроустановок замовників до електричних мереж, оскільки у більшості випадків фактичні витрати, які має понести оператор системи розподілу з метою надання послуги з приєднання може сягати десятків млн. грн. Довідково: для реалізації 120 послуг з приєднання загальною приєднаною потужністю 105 тис. кВт витрати ОСР сягають 53 млн. грн.

Тобто при існуючих положеннях Закону України «Про ринок електричної енергії» повноваження Державної інспекції енергетичного нагляду України щодо обсягів фінансового впливу на операторів систем розподілу не можуть забезпечити в повному обсязі безумовного дотримання ними вимог нормативних документів у галузі електроенергетики щодо процедури приєднання.

Тому слід збільшити обсяг штрафних санкцій, які можуть бути застосовано до операторів систем розподілу за рішенням Держенергонагляду, як мінімум до рівня, який передбачений пунктом 4 частини четвертої статті 77

Закону України «Про ринок електричної енергії» та становить 100 тис. неоподаткованих мінімумів доходів громадян або 1,7 млн грн., а також їх окрему диференціацію за тематиками порушень та рівнем їх систематичності.

Крім того, враховуючи важливість для замовників отримання в процесі процедури приєднання до електричних мереж достовірної інформації про особливості та алгоритм фактичної процедури та ситуацію щодо наявних резервних потужностей, можливих схем приєднання, відстані до найближчої точки приєднання тощо, то збільшення розміру штрафних санкції, зокрема, за ненадання або подання завідомо недостовірної інформації також забезпечить оптимізацію термінів і якості процедури приєднання.

4. Вплив на бюджет

Реалізація положень Закону не потребує додаткових витрат за рахунок державного або місцевих бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Стосовно проєкту Закону не проводилися консультації із заінтересованими сторонами.

До пояснювальної записки додається прогноз впливу реалізації Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії».

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.